

הסברים לפרק 1: חשיבה מילולית

התשובות הנכונות:

15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
3	4	4	2	3	2	4	4	2	2	3	1	2	3	3

30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16
1	4	1	1	3	1	3	2	1	3	4	4	3	3	2

מילים וביטויים

1. התשובה הנכונה היא: (3).
פירוש המילה 'שומה' הוא: כתם כהה או בליטה בעור הגוף ('פלולה').
2. התשובה הנכונה היא: (3).
פירוש הביטוי 'ישב על המדוכה' הוא: דן והתלבט בבעיה.
3. התשובה הנכונה היא: (2).
פירוש המילה 'ציה' הוא: מדבר, אזור יבש ושומם.
4. התשובה הנכונה היא: (1).
פירוש המילה 'פנכה' הוא: קערה.

אנלוגיות

5. התשובה הנכונה היא: (3).
אדריכל הוא אדם שתפקידו לתכנן בתים, ערים וכדומה.
היחס בין המילים: "אדריכל מתכנן דבר מה (בית). אדם אחר התגורר, כלומר השתמש בדבר זה".

תשובה (1): משורר הוא זה שבעצמו כתב.
תשובה (2): דוור מעביר את מה שמישהו אחר שלח.

תשובה (3): תסריטאי מתכנן דבר מה (סרט). אדם אחר צפה, כלומר השתמש בדבר זה.
זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): שופט הוא בעצמו זה שגזר.

6. התשובה הנכונה היא: (2).

פמליה היא קבוצה של אנשים המלווה אדם. למשל: פמליית ראש הממשלה בנסיעתו לצרפת.
היחס בין המילים: "פמליה מורכבת מכמה בני לוויה".

תשובה (1): מתאבן הוא בתחילת הארוחה וקיננח הוא בסופה.

תשובה (2): שלשלת מורכבת מכמה חוליות.

(שלשלת היא שרשרת ברזל). זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): הדום הוא סוג של שרפרף.

תשובה (4): קתדרה משמשת את הנואם.

(קתדרה היא דוכן נואמים)

7. התשובה הנכונה היא: (2).

היחס בין המילים: "התמקצעות של אדם היא תהליך הפיכתו למקצועי".

תשובה (1): התרגשות נגרמת על ידי דבר מסעיר.

תשובה (2): הזדככות של דבר היא תהליך הפיכתו לטהור.

(הזדככות הופכת דבר לזך, כלומר לטהור) זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): הסתודדות נעשית סביב דבר שהוא כבר חשאי.

תשובה (4): התמקחות של אדם עשויה להפוך דבר אחר לזול.

(ולא להפוך אותו עצמו לזול)

8. התשובה הנכונה היא: (4).

פירוש המילה 'הטה' הוא: הסיט.

היחס בין המילים: "אדם שהטה דבר מה גרם לכך שהדבר סטה".

תשובה (1): אדם שהכה אחר, הוא עצמו סטר.

תשובה (2): אדם שציפה לדבר מה קיווה שהדבר יארע (= יקרה), (אך לא הוא גרם לכך).

תשובה (3): אדם שחיפש ניסה לגרום לכך שהוא עצמו ימצא.

תשובה (4): אדם שכילה דבר מה גרם לכך שהדבר אזל.

(כילה פירושו סיים). זו התשובה הנכונה.

9. התשובה הנכונה היא : (4).
- 'סָיִס' הוא אדם שתפקידו לטפל באורווה ובסוסים.
 היחס בין המילים : " סיס מטפל בסוס ".
 (בבדיקת התשובות נשמור על הסדר. נתחיל מהמילה השמאלית.)
- תשובה (1) : חלבן מחלק את החלב.
 תשובה (2) : ציד מוצא את הציד.
 תשובה (3) : חייט עושה שימוש בחוט.
 תשובה (4) : חדרן מטפל בחדר (הוא מכין את החדר לשימושים של אחרים, כפי שהסיס מכין את הסוס לשימושים של אחרים). זו התשובה הנכונה.
10. התשובה הנכונה היא : (2).
- פירוש הביטוי 'שלט ברוחו' הוא : התאפק.
 היחס בין המילים : " מי ששלט ברוחו נהג באיפוק ".
- תשובה (1) : מי שהתרברב נהג בהתנאות.
 תשובה (2) : מי שהתחסד נהג בצביעות.
 (התחסד פירושו העמיד פני צדיק). זו התשובה הנכונה.
 תשובה (3) : מי שהזהיר ניסה לגרום לאחר לנהוג בזהירות.
 תשובה (4) : מי שבטח סבר שלדבר אחר יש אמינות.

החלפת אותיות

11. התשובה הנכונה היא : (3).
 השלשה המתאימה היא פ.ר.כ.
12. התשובה הנכונה היא : (2).
 השלשה המתאימה היא ק.נ.ג.
 השלשה ג.ד.ל מתאימה רק לתשובות (2) ו-(3).
13. התשובה הנכונה היא : (4).
 השלשה המתאימה היא נ.ז.ל.
14. התשובה הנכונה היא : (4).
 השלשה המתאימה היא כ.ב.ד.

השלחת השפטים

15. התשובה הנכונה היא : (3).

לולא ידעתי שבחיים הפוליטיים רבות הן התהפוכות (כלומר, **אם הייתי סבור שהכול יתנהל כצפוי**) לא הייתי מעלה על דעתי שחבר הכנסת שילוני ייבחר לראשות מפלגתו, לאחר שבועידה שהייתה לפני חצי שנה הוא זכה לתמיכה אפסית (כלומר, **הוא לא זכה לתמיכה בוועידה ולכן לא הייתי חושב שייבחר**).

16. התשובה הנכונה היא : (2).

בימים אלו נערך מחקר על תולדות הפרלמנט האנגלי. שלא כהיסטוריונים רבים, המשוכנעים כי עבודה זו צריכה להתבסס על מסמכים ארכיוניים בלבד (כלומר, **אני חושב שהיא צריכה להתבסס על עוד סוג של מסמכים**), אני איני חושב שאפשר לוותר על זיכרונות אישיים של דמויות מרכזיות בתולדותיו של הפרלמנט, (כלומר, **צריך להסתמך גם על זיכרונות אישיים**), וזאת מכיוון שהם (הזיכרונות) חיוניים להבנת ההתרחשויות לעומקן.

17. התשובה הנכונה היא : (3).

הפסיכולוג דן פלג, המתנגד לתכנית לקיצור משך הטיפולים הנפשיים במרפאות הציבוריות לבריאות הנפש (כלומר, **הוא בעד טיפולים ארוכים**), טוען כי אף שהגבלת משך הטיפולים לחצי שנה תאפשר לסייע לפונים רבים יותר במסגרת המשאבים הקיימים (כלומר, **למרות שקיצור הטיפול יאפשר ליותר אנשים לפנות**), ניסיונו מלמד שעיקר השיפור במצבם הנפשי של המטופלים מושג רק לאחר חודשי טיפול רבים (כלומר, **רק אחרי טיפול ארוך מושג שיפור משמעותי במצב הנפשי, ולכן עדיף לא לקצר את הטיפול**).

18. התשובה הנכונה היא : (3).

הטענה שוועד העובדים מעוניין למנוע כל שינוי במפעל יותר משהוא מעוניין לקדם את רווחת הפועלים, זכתה לחיזוק (כלומר, **התחזקה הטענה שמה שחשוב לוועד זה מניעת שינויים ולא הפועלים**) כאשר ועד העובדים החליט להשבית את העבודה במפעל בתגובה לשינויים שיזמה ההנהלה, אף-על-פי ששינויים אלה כללו שיפור בתנאי העבודה (כלומר, **הוועד החליט על שביתה בתגובה לשינויים שכללו שיפור בתנאי העובדים**).

19. התשובה הנכונה היא : (4).

לא התפלאתי לשמוע שבנצי, המדבר בכל הזדמנות בגנות ההתנזרות מיין אדום, אינו נוגע כלל במשקאות אלכוהוליים (כלומר, **בנצי מדבר נגד מי שמתנזר מיין אדום – כלומר בעד מי ששותה יין אדום – והוא עצמו אינו שותה. אני לא התפלאתי על כך, כלומר הגיוני בעיניי שיש סתירה בין דבריו לבין התנהגותו**), שכן מעולם לא הייתה התאמה בין הצהרותיו של בנצי לבין התנהגותו.

היגיון

20. התשובה הנכונה היא : (4).

טוני : "רק טבחים הם דוברי איטלקית."
 מריו : "מה פתאום? אני מוכן להישבע ש _____."
 אנו נדרשים למצוא את האפשרות שתשלים את דבריו של מריו בצורה הגיונית. לפי התשובות, מריו מתווכח עם טוני בעזרת דוגמאות. ננתח תחילה את דבריו של טוני, ואז ננסה להבין איזו דוגמה תסתור את דבריו. טוני טוען ש**רק טבחים הם דוברי איטלקית**, כלומר שמי שאינו טבח אינו דובר איטלקית. על מנת לסתור את דבריו מריו צריך להכיר מישהו שאינו טבח, אך הוא **כן דובר איטלקית** (מקיים את התנאי, אך לא את התוצאה). התשובה הנכונה היא (4).

21. התשובה הנכונה היא : (3).

צילה אמרה ליובל : "אינך יכול לצפות שאסקימואי יסכים לקנות ממך קרח". אנו נדרשים למצוא הקשר שבו יכול המשפט להיאמר. נבין תחילה את משמעות המשפט : אסקימואי לא יסכים לקנות קרח, משום שיש לו קרח בשפע והוא אינו נזקק לרכוש עוד קרח. אנו מחפשים, אם כן, הקשר שבו מציעים למישהו דבר שאין לו צורך בו משום שכבר יש לו בשפע ממנו. נבדוק את ההקשרים שבתשובות :
תשובה (1) : יובל ביקש מצילה, הפרופסור למתמטיקה, שתעזור לבנו להתכונן לבחינת הבגרות במתמטיקה. ההקשר אינו מתאים, משום שדווקא יש כאן מישהו עם צורך בידע במתמטיקה (בנו של יובל).
תשובה (2) : יובל הציע לצילה, שפוחדת מכלבים, לאמץ גור כלבים עזוב. ההקשר אינו מתאים, משום שהסיבה שצילה תסרב (אם תסרב) להצעה, אינה שיש לה הרבה כלבים, אלא שהיא מפחדת.
תשובה (3) : יובל הציע לצילה, מדריכת טיולים באירופה, לבוא עמו להרצאה שכותרתה 'אירופה למטייל המתחיל'. ההקשר מתאים. אם צילה היא מדריכת טיולים באירופה, הרי שיש לה שפע של מידע על אירופה, ואין לה צורך במידע שמוצע בהרצאה. זו התשובה הנכונה.

22. התשובה הנכונה היא : (1).

אהרון, בנימין, גבריאל, דוד והרצל עומדים בטור (לאו דווקא בסדר זה).
 ידוע כי : א. בין דוד להרצל עומד אדם אחד בדיוק.
 ב. בנימין עומד אחרון.
 לפיכך, אם _____, אזי בהכרח _____.
 נבדוק את התשובות :
תשובה (1) : אהרון שני / גבריאל רביעי. נבדוק האם תוספת הנתון שאהרון שני מחייבת שגבריאל יהיה רביעי. אם ידוע שאהרון שני ובנימין אחרון, אזי דוד והרצל חייבים לעמוד

האחד במקום הראשון והאחר במקום השלישי (כדי שביניהם יעמוד אדם אחד בדיוק).
מכאן שגבריאלי חייב לעמוד רביעי. זו התשובה הנכונה.

5 בנימין	4	3 הרצל/דוד	2 אהרון	1 דוד/הרצל	→
-------------	---	---------------	------------	---------------	---

23. התשובה הנכונה היא: (2).

למרצה התברר שממוצע הציונים של מי שנבחן רק במועד הראשון גבוה מממוצע הציונים של מי שנבחן רק במועד השני והסיק מכך שהבחינה במועד השני הייתה קשה יותר. אנו מתבקשים למצוא את העובדה שתחליש את מסקנתו, כלומר שמועד ב' לאו דווקא היה קשה יותר.

נבדוק כיצד העובדות שבתשובות משפיעות על המסקנה:

תשובה (1): לפני הבחינה השנייה ערך המורה שיעור חזרה לתלמידים שהתעתדו להיבחן בה. עובדה זו דווקא מחזקת את מסקנתו של המרצה, שכן עריכת החזרה הייתה אמורה לגרום לציונים גבוהים במועד השני. אם למרות זאת התלמידים הצליחו פחות, הרי זה מחזק את ההשערה שהבחינה הייתה קשה יותר במועד זה.

תשובה (2): התלמידים שהשיגו ציון נמוך בבחינה הראשונה נבחנו גם בבחינה השנייה. עובדה זו מחלישה את מסקנתו של המרצה, משום שהיא מספקת הסבר חלופי לעובדות שהוצגו: הסיבה לממוצע הגבוה בקרב מי שנבחן רק בבחינה הראשונה נעוצה בכך שכל מי שקיבל בבחינה זו ציון נמוך (שהיה לבטח מוריד את הממוצע של מועד א') אינם נכללים בחישוב הממוצע, שכן הם נבחנו גם בבחינה השנייה. כזכור, הממוצעים כוללים רק את אלה שנבחנו בבחינה אחת בלבד (רק הראשונה או רק השנייה), ולא את של אלה שנבחנו בשתי הבחינות. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): ממוצע הציונים בקורס של מורה זה נמוך מממוצע הציונים הכללי באוניברסיטה. עובדה זו אינה משפיעה כלל על המסקנה של המרצה, שכן מסקנתו נוגעת להשוואה בין שתי בחינות בקורס שלו, ואילו העובדה שנוספה נוגעת להשוואה בין הקורס שלו לקורסים אחרים. ממוצע הציונים הנמוך אצל מרצה זה משפיע באותה מידה על שני המועדים, ולפיכך אינו משפיע על ההשוואה ביניהם.

תשובה (4): רוב התלמידים הטובים נבחנו רק בבחינה השנייה. עובדה זו דווקא מחזקת את המסקנה של המרצה. אם רוב התלמידים הטובים נבחנו רק בבחינה השנייה, היינו מצפים לממוצע גבוה בבחינה זו. אם למרות זאת התלמידים פחות הצליחו, הרי זה מחזק את ההשערה שהבחינה הייתה קשה יותר במועד זה.

24. התשובה הנכונה היא: (3).

- א. פילים אינם מתפלשים בבוץ בימי שלישי.
 - ב. פילים זקנים אינם מתפלשים בבוץ כלל.
- שרגא הוא פיל זקן.

אנו נשאלים מה לא ייתכן לגבי התנהגותו של שרגא. נבדוק את התשובות:

תשובה (1): לא ייתכן שהתנהגותו סותרת את שתי הטענות. נוכיח שזה דווקא כן ייתכן. אם שרגא מתפלש בבוץ בימי שלישי, הרי הוא סותר גם את טענה א' (כי הוא פיל שמתפלש בבוץ ביום שלישי) וגם את טענה ב' (כי הוא פיל זקן שמתפלש בבוץ). תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): לא ייתכן שהתנהגותו אינה סותרת אף אחת משתי הטענות. נוכיח שזה דווקא כן ייתכן. אם שרגא אינו מתפלש בבוץ, הרי הוא אינו סותר אף אחת מהטענות. תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): לא ייתכן שהתנהגותו סותרת את טענה א' ואינה סותרת את טענה ב'. אם שרגא סותר את טענה א' הרי שהוא מתפלש בבוץ בימי שלישי, ולפיכך הוא סותר גם את טענה ב' (כי הוא פיל זקן שמתפלש בבוץ). זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): לא ייתכן שהתנהגותו סותרת את טענה ב' ואינה סותרת את טענה א'. נוכיח שזה דווקא ייתכן. אם שרגא מתפלש בבוץ ביום רביעי, הרי הוא סותר את טענה ב' (כי הוא פיל זקן שמתפלש בבוץ) אך אינו סותר את טענה א' (כי הוא אינו מתפלש בבוץ ביום שלישי). תשובה זו נפסלת.

הבנת הנקרא

25. התשובה הנכונה היא: (1).

הפסקה הראשונה מפרטת את התנאים הדרושים ללידתה של המצאה. לפי שורות 9-10: "על רקע זה אפשר להבין מדוע נכשל לאונרדו דה-וינצ'י... למרות גאוניותו כמהנדס, ואף-על-פי שהיה מסוגל לקיים מאמץ מחקרי מתמשך". כלומר, ניתן להבין את כשלונו על רקע התנאים האחרים שפורטו בפסקה הראשונה. ואכן, הפסקה השנייה ממשיכה ומתארת את מה שהיה חסר לדה-וינצ'י כדי להצליח להמציא כלי טיס.

26. התשובה הנכונה היא: (3).

הפסקה השנייה מסבירה מדוע לא יכול היה לאונרדו, למרות גאוניותו, להמציא כלי טיס. הסיבה לכך הייתה שהיה חסר לו ידע בנוגע לחוקי הטבע. הפסקה ממשיכה ומפרטת את הידע החסר: "דה-וינצ'י לא הכיר את חוקי המכניקה הרלוונטיים ואת התגליות בחקר האטמוספירה...".

27. התשובה הנכונה היא : (1).
- בשורות 14-17 נכתב : "...המצאת המטוס ... היא דוגמה לניסיון מוצלח לפתח המצאה... והתאפשרה בין השאר בזכות גילוי הנפט אשר אפשר את פיתוחו של מנוע הבערה הפנימית...".
28. התשובה הנכונה היא : (1).
- לפי שורות 10-11 : "דה-וינצ'י לא הכיר את חוקי המכניקה הרלוונטיים ואת התגליות בחקר האטמוספירה...". לפי שורות 14-15 : "לעומת הכשלונות שהיו מנת חלקו של דה-וינצ'י, המצאת המטוס ... היא התבססה על הישגיהם המדעיים של ניוטון ופסקאל..." (שניהם בני המאה ה-17).
29. התשובה הנכונה היא : (4).
- לפי שורות 23-25 : "...קופרניקוס גילה כי החישובים יהיו פשוטים יותר אם יתבססו... על ההנחה כי השמש היא הניצבת במרכז ... מאחר שכך, התקבלה הנחה זו ככלי שימושי...".
30. התשובה הנכונה היא : (1).
- לפי שורות 27-29 : "...הגיעו האיטלקים ג'ורדנו ברוננו וגליליאו גלילאי לידי מסקנה שיעילות ההנחה ההליוצנטרית... מצביעה על כך שהתפיסה ההליוצנטרית מתארת את היקום טוב יותר ... וקראו לאמץ אותה בתור אמת מדעית". כלומר, שני האיטלקים ראו בתפיסה ההליוצנטרית לא רק שיטת חישוב טובה יותר, אלא תפיסה המתארת בצורה נכונה את המציאות.
- המושג "תפיסה הליוצנטרית" מוסבר בשורות 21-22 : "...ההליוצנטרית, הרואה בשמש מרכז שהארץ נעה סביבו".